

A városok kölcsöne drága, de mégis megszavazta a nemzetgyűlés.

Budapest, július 9. Scitovszky Béla elnök félüzenetgyűlést nyitotta meg a nemzetgyűlés mai ülését, amelyen Hajas Kálmán, a II. bírálóbizottság elnöke jelentése alapján végleg igazolt képviselőnek jelentették ki Mirbach Antl grófot és Rainprecht Antalt.

Napirend előtt Láng János szótartotta a Rác—Gömbös lovagias ügyet. A ház zajongása és mellállandósága közben felolvasa Rác Vilmos tegnapi nyílt levelét és Gömbös Gyulának, Dánér Bélának, Budaházy Miklósnak és Siemere Bélának erre adott válaszait. A fegyveres kidlásra való felhívásokban egyáltalán nem lát lovagiaságot, hanem a pártykodás mögé bújó tömeggyilkosságra való felhívást. A katolikus egyház nevében tiltakozik a tömeges gyilkosságot jelentő párbaellen és felhívja a belügyminiszter figyelmét, hogy intézkedjék, hogy a ma délutánra kitűzött tömeggyilkosság ne következzen be.

Meskó Zoltán: Az a baj, hogy miniszterek is párbajoznak (Zaj)

Láng János: Az ilyen ügynevezett lovagiaskodások egyenesen arculcsapás a keresztény katolikus meggyőződésnek, de minden tisztességes ember meggyőződésének is.

Ezután harmadszori olvasásban is elfogadták a tisztviselői fizetéséről és a beruházásokról szóló javaslatot.

Görgey István előadó ismertetése után vita nélkül elfogadták a görög közlekedésszállítási és a spányel közlekedésszállítási kereskedelmi egyezmények beiktatásáról szóló törvényjavaslatokat.

Watkó Lajos kereskedelmiügyi miniszter a törvényjavaslatok kapcsán beszámolt arról, hogy Magyarország eddig Belgiummal, Hollandiával, az Egyesült Államokkal, Finnországgal és Norvégiával kötött kereskedelmi szerződés.

Ezután vita nélkül elfogadták általánosságban és részleteiben is a vasúti áru fuvarozás tárgyában, valamint a vasúti személy- és poggyászfuvazás tárgyában Bernben aláírt nemzetközi egyezményt.

Ezután rátérnek a városok kölcsönéről szóló törvényjavaslat tárgyalására.

Órffy Imre előadó ismertetése a javaslatot, amely a határozat beruházások szempontjait alapján készült. Szociális és jóléti intézkedések emelése céljából akarják a városok felvenni a kölcsönt.

Várnai Dániel szólal fel a javaslat-hoz, figyelmébe ajánlja a miniszternek azokat a lapközleményeket, amelyekből világosan látható, hogy sokkal előnyösebb szerződést is köthettek volna a városok. A javaslatot nem fogadja el.

Malasits Géza aggályosnak látja,

hogy Budapesten és a szomszédos városokban kívül sehol az országban nem állanak demokratikus ellenőrzés alatt a városok.

Meskó Zoltán felveti azt a kérdést, nem lehetett volna olcsóbb kölcsönt szerezni? A pénzügyminiszter válaszával teszi függővé, elfogadja-e a javaslatot.

Kun Béla megemlíti, hogy Hódmezővásárhely megtagadta a kölcsön felvételét, mert túlterheltnek tartja.

Bud János pénzügyminiszter: Igen, ha minden város olyan gazdag volna, mint Hódmezővásárhely.

Kun Béla megemlíti, hogy Szeged és Debrecen is tiltakoztak a kölcsön ellen, bár kénytelenek voltak azt meg is szavazni. Azt látja, hogy a kormány a szánta városokat nem gyógyítja meg, hanem csak mankót ad nekik, hogy bícszjenek tovább. A javaslatot nem fogadja el.

Szakács Andor felszólalása után Bud János pénzügyminiszter reflektál a felszólalásokra. Megállapítja, hogy az ellenzék a legteljesebb objektivitással tárgyalta a javaslatot. Nem áll az a kifogás, hogy a városok maghallgatása nélkül döntöttek erről a fontos kérdésről, mert ezután, hogy öt a városok felkérték, hogy kölcsönt szerezzen, érlekezle el hívó össze, melyen Szabóty Alajos államtitkár elnökölt és melyen valamennyi város kiküldötté résztvevett. A kormány foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy azoknak a községeknek, amelyek rá vannak utalva, szintén szerezzen hosszabb lejáratú kölcsönt.

A ház ezután a javaslatot általánosságban és utána vita nélkül részleteiben is elfogadja.

Dienes István állott fel ezután szólaára személyes kérdésben. Csonka Imrénél azt a kijelentését utalja vissza, hogy ő nem szólhat be a nép ügyeibe. Csonka Imre kommunista-sággal vádolja. Erre vonatkozóan egy okiratot olvas fel, amelyben Kálmán Imre, a Magyarországi Munkáspárt országos alelnöke, földmunkás, karcagilakos eladja, hogy Csonka Imre nemzetgyűlési képviselő annak idején a nemzeti tanácsnak volt elnöke, a kommunista kitérőre pedig a kommunista közlekedésszállítási bizottságának tagja. A kommunista kitérőre Kálmán Csonka Imre és dr. Pásztor Vádjára költött általi halálra ítélték. Az első vádló Csonka Imre volt, aki a városok tanácsérmeben dr. Pásztor deklarációját elnök mellett állt az emelvényen.

Szűnet után az elnök kihirdette a választás eredményét, utána pedig napirendi indítványt tett, amelynek értelmében legközelebbi ülés holnap lesz.

Három helyen egyszerre kezdik meg a nagykerut kövezését.

Rövid időn belül — nagyon valószínű, hogy már a jövő hét derekán — nagyarányú városrendezési munka kezdődik Szegeden, amelynek két-három száz munkatöküllet keresheti meg a téllre való. A Pécskői Bazaltbánya Részvénytársaság a várossal történt megállapodása értelmében megkezdte a tizenhétmilliárdos kövezés műszaki előkészítését. Mérnökei már megérkeztek Szegedre, hogy pontos méréseket eszközöljenek a tizenhétmilliárdos kövezés programjába fölvetett uccákról. A polgármester pedig értesítést kapott, amely szerint az uccarendezéshez szükséges bazaltkőanyag szállítást már szintén megkezdte a bányavállalat, amennyiben az első szállítmány már elindult Szeged felé. A tanács által kért mintakövek már megérkeztek és a szakértők megállapítása szerint a legjobb minőségű bazaltkőburkolatot kapják a kikövezendő uccák.

A nagyarányú kövezési munka sorrendjéről a polgármester érdeklődésünkre a következőket mondotta:

— A vállalat a nagykerut és a Kertész-ucca kövezésével kezd meg a munkát. A mérnökök már lejtérméretezik a nagykerut, hogy megállapítsák, hol mennyivel kell csökkenteni, vagy emelni a szintjét. A munka egyszerre a nagykerut több pontján kezdődik meg, egyelőre a Boldogasszony-sugárutnál és a Kossuth Lajos-sugárutnál, de rövidesen a kerut más szakaszain is. Ugyancsak rögtön meg-

kezdik a rendkívül forgalmas Kertész-ucca kövezését is. Először a régi burkolatot szedik fel és a kövezéshez szükséges alapozást végzik el, ami közönséges földmunka és így szakmunkásokra, kövezőkre csak később lesz szükség. Az alapozási munkálatoknál két-három száz szegedi munkás kaphat alkalmazást. A hatósági munkaközvetítőhivatal már megkezdte a jelentkező munkások összeírását. Tudomásom szerint már eddig is nagyon sok olyan ipari szakmunkás, lakatos, asztalos jelentkezett, aki szakmájában hónapok óta nem kapott munkát. A nagyarányú munka elrendelésének legfőbb célja éppen az, hogy a munkanélküli szegedi munkások számára keresett lehetőséget nyújtson a város, azért fűztük a Pécskői bánya ajánlatának elfogadását elsősorban ahhoz a feltevéhez, hogy a munkálatoknál ki- zárólag szegedi munkások alkalmazandók. Abban az esetben természetesen, ha ennek a megszorításnak az lenne a következménye, hogy a szegedi munkások indokolatlanul fölemelkednének, a város tanácsa idegen munkások alkalmazásához is hozzájárul. Remélhető azonban, hogy erre nem kerül majd sor.

Elmondotta még a polgármester, hogy a nagykerut kocsiútjának közepe, hat méter széles szakasza kap kis bazaltkocka-burkolatot, a szélső részeket a most kikerülő régi kőanyag- gal burkolják be újra. A Kertész-ucca középnyugati bazaltkő-burkolatot kap.

Egy polgári iskolai tanár, aki nem tud B-listára kerülni.

A B listától a szegény tisztviselők általában menekülni próbálnak. Ilyenkor előkerülnek az összekötítések, megindul a protekciókeresés, csak hogy a B-lista fenyegető réme minél távolabb maradjon. B-listára nagyon könnyű rákerülni, annál nehezebb azonban lekerülni a fekete listáról, amely a végkonvenczió nyugdíját és a nehezülő megélhetést jelenti.

Vitos Gerő tanár, a III. ker. fiú polgári iskolától azonban nem félt a B listától. Minden erejével nyugdíjaztatni akarta magát s hogy ezt elérhesse, külön kérvényt nyújtott be a kultuszminisztériumba, esedezve, hogy a szanálás órája se feledkezzen meg. Tanártársai csodákoztak kollégájukon, aki még Budapestre is felutazott, hogy valahogyan ki ne maradjon a B listások névsorából.

A júliusi B lista azonban megfellegette Vitos Gerő tanárt, aki közben már boldogan mesélgette, hogy letette a szigorlatot az orvosi fakultáson és egyetlen vágya az, hogy orvos legyen.

Azonban ember tervez és a magas minisztérium végez. Vitos Gerő tanárnak a kultuszminisztérium külön is választott kérelmére. Nagyon sajnálja, hogy B-listára nem helyezhetik, de Vitos tanár olyan pedagógus, akit jelenleg megfelelő tantervvel pótolni nem tud a kuluszokmány. A leirat utasítást is közöli, hogy Vitos tanár szeptember elsején állását köteles ismét elfoglalni, mert különben elveszíti azt.

A polgári iskoláknál tényleg nagy tanárhányomlás van. Az öt éves tanítóképzés után nagyon kevés végzett tanító megy a három éves polgári iskolai tanárképzőbe, ahol kikerülve, csak címet kap, de fizetést nem sokkal többet, mint egy működő tanító. A vélemények szerint azért nem történt meg Vitos tanár B-listára helyezése, mert az állam azt akarja elérni, hogy önként köszönjön le állásáról s így egyben lemond nyugdíjáról is. Annyi bizonyos, hogy a kis ország tisztviselői között ma Vitos tanár ur a legboldogtalanabb ember. Nem tudott B-listára kerülni.

Érettségi beszámoló.

Írta: dr. Csimer Károly. (4)

II.

Közpályám tele van derűvel, örömmel, meglepéssel; csalódás és keserűség nem éri, annál több hazafias öröm és büszkeség, de az én életem végét is meg- rontotta — a Trianon.

Az egyetemi tanulmányok elején láttam a tavaszi déli verőn sütkérező legnagyobb magyar lantost, Arany Jánost. Ugy figyelmeztettek, hogy az a szürke szakállú kis ember, az Akadémia előtti parkban a padon, a "Toldi" örökkiról költője. Meg- ismertem az egyetemen Horváth Cyrilt, a nagy bölcselőt, Salamon Ferencet, a legnagyobb történetírót, Hunfalvy Jánost, a jeles geográfust, Kerkapoly Károlyt, a híres magyar nemzetgazdász, Szilágyi Dezsőt, a Deák Ferenc méltó tanítványát, Petőfiné Szendrey Julia második férjét, Horváth Árpádot, az oklevéllel lelkes tanárát; a színházakban a régi nagy magyar színészeket.

Az egyetemi évek nyomorúsága, hideg diák szobák, töpörög és kenyér — vacsora — után nyakig esem a jó módba. A főúri ebédlő rakott asztalához kerültem, olyan illusztris művészi és írói körbe, amelyenről hajdan, diákoromban, nem is álmodtam. Gróf Zichy Géznak, ennek a tüneményes képességű és magasan szárnyaló művészlelkű főúrnak szalonjában, a 80-as évek legnagyobb írói és művészei közt megfordulni szerencsés voltam, akik közt Liszt Ferenc, Volkmann Róbert, Mihályovics Odón, Erkel Sándor, Bartay Ede, Bogisich Mihály és

Juhász Aladár a legnagyobbak voltak. Ebéd után Liszt Ferenc zongorához ült és "a hangok nagy tanárjának" büvös játékában a csatlakból megtört magyar vitézek diadaléneke riadozott. Mint a klasszikus zenéhez nem érő profánus alföldi hegyomogor tündőve néztem, hogy az ormótlán hosszú bütykök-ujjak alól mily könnyen árad szét a világ legbüvösebb zenéje.

Egy ízben a kis kövér, hasba vállas és elég mogorva, de nagy magyar zeneszerző, Volkmann Róbert soká késve jött az ebédhez és nagyon megvárakoztatta az előkelő társaságot és még csak bocsánatot sem kért pontatlanságáért. A felettébb finomlelkű Zichy grófné kimenteni igyekezett őt az urak előtt. "Bizonyosan Mestro valamelyik új értékes kompozíciójába volt elmerülve?" — "Oh nem grófné! Sokan voltak előttem a borbélynál és soká került rám a sor a borotválkozásnál!" Nem önhittség volt ez az öreg úrban, mint inkább művészi nemtörődöm- ség, melynél fogva magán kívül másról nem vett tudomást.

Lent a birtokon, Tetétlen naponként 8-10 óráig keresztyén gyakorolta a gróf a koncertre szánt Wagner darabokat: Tannhäuser-t és Lohengrin-t, úgy hogy Goday, a bécsi német zongoramester, Goday László, néhai kuruc ezredeskaptány unokája, kifáradt a lapozásban és örült, ha én felváltottam.

Ilyen alkalommal azt kérdezte tőlem a gróf kedélyeskedve: "Czimör! szereti-e maga Wagner-t?" — "Nem szeretem én!" — "Miért nem szereti?" — kérde, nagy szemeket meresztve rám. — "Mert nem szeretem az instrumentális zenét." —

"Ugyan? hát milyet szeret?" — "A foné- ukus zenét, Verdi-t."

Nagyot nézett erre a gróf. "Hiszen maga nem muzsikális ember, honnan tudja, hogy instrumentális és fonetikus zene van?" — "Róth Banditól tanultam." — "Hát ki az a Róth Bandi?" — "Szegedi énektanár és zenedeigazgató, nem közönséges muzsikás." "No hallja, akkor én elmegyek a maguk paprikás városába koncertezni."

Elmondtam ezt a vakációban Róth (Szö- gedi) Bandinak s a növegyet meghívta a gróft és a gróf 1883 őszén le is jött és megtartotta jótékonycélu koncertjét.

Ugyancsak 1883 őszén, novemberben, Miskolcon és Kassán adott hangversenyt. Goday már előbb visszaszökött Bécsbe s így én kísértem el a gróft felvidéki körútra. Mindkét helyen négy öt vármegye válogatott úri közönsége gyülekezett össze. Szébb és szebb fogatok — tarsolyos hajduk és huszárok a bakon — kísérték a városba. Soha olyan sok szép asszonyt és leányt nem látok többé együtt, mint amennyi akkor Kassán és Miskolcon összegyűlt.

Ugy volt, hogy Kassán én lapozok a grófnak, azonban nagyon örültem, amikor Paar gróf tábornaggy, hadtestparancsnok bájos szép szőke leánya "ezt a kegyet" magának kérte a gróftól, aki ez alkalommal beleegyezett, pedig nagy ritkán engedte meg, hogy más lapozzon, nem az, akit ő betrenirozott.

A fényes, elegáns társaság zsufolásig megtöltötte a hangversenytermet, ahol azután emelkedett hangulatban tartott vacsora és reggelig húzódo tánc fejezte be a szépen sikerült művészestélyt. Az

édeskes, finom nagy úri modoru gróf volt az ünneplés központja és hogy elejét vegye a nem szűnő udvarlásnak, vacsora után nyomban intett a cigánynak, rá- huzatta kedvenc nótáját: "Jaj de magas ez a vendégfogadó..." és az egyik Paar grófkisasszonnyal a táncot meg- nyitotta; ami közben a bandát szűnet nélkül dirigálta, a régi szép andalgó és toborzó nótákat húzatta és csak a vele táncolni kívánó kassai szép lányokat egymásután megforgatta.

Mint fentebb megírtam, fél év múlva nehéz szívvel megváltam a grófi háztól. A diploma megszerzése után a történelem tanszéket elnyerem a Ludovika-Akadémiában, ahol két évet töltöttem.

Láttam Assermann tábornokot, az ácsi csata hőst, Hollán Ernőt, Pétervárad hős védelmezőjét, Máriássy Jánost, Görgeinek legendás hírű alvezérét és az újjászülés korának legnagyobb hadvezérét, Görgei Arturt, aki az ácsi csatában tarkóig erő borzasztó fejsebet kapott, amikor nagy sárga lován a "végzet ellen" küzdött és tollas kalapját magasra tartva vezette rohamra a vágató huszár-eszkadronokat, harsány szóval lelkesítve őket: "Ne tőrjé- teke, hogy idegenek tapossák el a magyar hazát aranykalászt!"

Amikor a visegrádi vár lebontott vízi- tornyának helyét mutatta meg és az égető hő- sőben hajadonfővel járt-kelt, megké- rdeztem: Tábornok ur, miért nem teszi fel a kalapját? Mire azt felelte, hogy rosszul forrott fejsebe miatt eleinte nagy szaggatásai voltak, de azután télen-nyáron főveg nélkül járt és szaggatásai végképen elmaradtak.

(Folytatjuk.)